

Hogyan javítsuk a szlovák-magyar együttműködés támogatási rendszerét?

Szakértői konferencia javaslatai

Jelen dokumentum a 2010. május 4-n tartott szakértői konferencia¹ résztvevőinek határon átnyúló együttműködéssel és pályáztatással kapcsolatos javaslatait tartalmazza. Reméljük, hogy a javaslatok bekerülnek majd abba a döntés-előkészítési folyamatba, amely a 2014-2021 közti tervezési időszak INTERREG forrásainak elosztását szándékozik újragondolni.

1. Pályázattechnikai, elbírálási, lebonyolítási kérdések

A pályázatok hatékonyabb elbírálása közös érdek, hiszen csak egy hatékonyabb pályáztatási rendszerrel tudjuk javítani a versenyképességünket az EU-n belül.

Felesleges melléletek a Magyar-Szlovák ETE esetében a következők:

- technikai specifikációt részletező űrlapok
- formális Natura 2000 igazolás
- előző évi beszámoló
- szakmai önéletrajzok

Önkormányzatok esetében kiemelten a következők:

- önkormányzatokra vonatkozó valamennyi dokumentumot legyen elég a szerződéskötéskor mellékelni; önkormányzat alapító okiratát még ekkor se kérjék be
- aláírási címpéldányt pályázatírás és szerződéskötés mellékleteként ne kérjen a pályáztató szervezet, mert Szlovákiában nem létezik

2. Civil szervezetek támogatása (People to people)

- javasoljuk kisebb összegek szétosztását, több pályázó részére:
 - Kb. 1000-3000 EUR/szervezet összegű támogatás legyen kérhető évente
 - A források kb. 400 szervezet/év részére kerüljenek szétosztásra
- legyen egyszerűsített, elektronikus pályázati rendszer
- legyen elbírálás nélküli értékelés, normatív módon, a beérkezések sorrendjében
- a lebonyolítás egyszerűsített legyen: a (teljes körű) pénzügyi elszámolás egy darab elektronikusan feltölthető pénzügyi és szakmai beszámolót jelentsen.
- jó gyakorlatnak tartjuk a Bizottság által meghirdetett Town Twinnig programot

3. Gazdálkodó szervezetek támogatása

Versenykorlátozó jellegűnek, károsnak és az EU támogatási gyakorlatával ellentétesnek tartjuk, hogy nincs KKV-k számára elérhető pályázati forrás az ETE-n belül.

- a közjő szolgálata mellett ne legyen kizáró ok a magánérő támogatása és a jövedelem termelés

¹ Az Interregio Forum Egyesület a Széchenyi István Szakkollégiummal együttműködve a Corvinus Egyetemen tartott május 4-én szakértői konferenciát "A Szlovák-Magyar határmenti önkormányzatok regionális együttműködési lehetőségei" témában. A konferenciát az NCA nemzetközi kollégiuma, illetve a Visegrádi Alap támogatta.

- legyenek meghirdetett pályázati források KKV-k számára
- legyen előny egy konzorciumnál, hogy szerepel benne KKV is

4. Mire fordítsunk forrást 2014-től?

- az infrastruktúra fejlesztésére kevésbé alkalmasak a jelen pályázati feltételek, ezt inkább nemzeti együttműködési szinten kellene támogatni
- fenntartásra is legyen forrás a közvetlenül jövedelmet nem termelő projekteknel (pl. bicikli út)
- javasoljuk a jogharmonizációt:
 - szakmai területeken (egészségügy, munkaerőpiac, közlekedés, iskolaügy)
 - pénzügyekben – banki szektor – az országok közötti utalások nagyon magas költségűek
 - elszámolási szabályzatok harmonizációja

Kelt: Budapesten, 2010. május 4.

Aláírók

1. Ing. Bakonyi Pál	Zseliz város polgármestere
2. Barnabás Tamás	Putnok város polgármestere
3. Dr. Jankai Norbert	CESCI Intézet
4. Sarolta Jeneiová	Juzny Régió, Párkány
5. Misovicz Tibor	Bölöni Farkas Sándor Alapítvány, Bölön-Budapest
6. Ocskay Gyula	NCA Nemzetközi Kollégium
7. Remiczky Zoltán	Szobi Kistérség
8. Tóth Károly	Fórum Kisebbségkutató Intézet, Somorja
9. Letenyi László	Interregio Forum Egyesület

Kapják:

1. Magyarország-Szlovákia (HU-SK) Európai Területi Együttműködési (ETE) Program, Monitoring Bizottság
VÁTI Nonprofit Kft. Márkus Ferenc, program igazgató
2. Visegrádi Alap, Petr Vágner, igazgató
Ács Krisztina, projektkoordinátor
3. Kárpátok Alapítvány, Bata Boglárka, igazgató
Kelemen Roland, program koordinátor

A találkozó anyagából szerkesztett dokumentumfilm készül, amelyet az érintett szervezetek honlapjáról ingyenesen letölthető lesz.

A következőkben a korábban egy oldalon megfogalmazott észrevételek kerülnek bővebb kifejtésre.

A konferencia résztvevőinek javaslatai a következő nagyobb csoportokba sorolhatók:

I. Pályázattechnikai, elbírálási, lebonyolítási kérdések	3
I. 1. Felesleges mellékletek:	3
I. 2. Önkormányzatok.....	4
II. Civil szervezetek támogatása	4
Elszámolás.....	5
III. Gazdálkodó szervezetek támogatása.....	6
IV. Mire fordítsunk forrást 2014-től?.....	6
Infrastruktúra	6
Jogharmonizáció	6
Az együttműködés fórumai	7
Fenntartás	7

I. Pályázattechnikai, elbírálási, lebonyolítási kérdések

A pályázati rendszer egyszerűsítésének tétjét néhány számadattal szeretném megvilágítani. 2010 tavaszáig a 2007–2013 közötti költségvetési ciklusra szánt nemzeti és EU-s támogatásoknak Magyarország a 10, Szlovákia a 6 %-át fizette ki a pályázók felé. Ez az arány még az n+2-es szabály esetében sem mondható kedvezőnek.

Ehhez vegyük hozzá, hogy minden Magyarország által befizetett 1 euróra durván 1,2 eurónyi közösségi támogatás jut. Vagyis eurónként megközelítőleg 20 centtel kapunk vissza többet, mint amennyit befizetünk. Ez azonban csak abban az esetben érvényes, ha maradéktalanul le tudjuk hívni a támogatásokat, amire (már most látható), igen kicsi az esély.

Egy további elgondolkoztató adat további adalékot szolgáltathat az előbbiekhöz. 2007-ben, amikor Románia és Bulgária csatlakozott az EU-hoz, az új 12 tagállam az Unió éves GDP-jének mindössze 7 %-át állította elő (beleértve Lengyelországot, Észtországot és Csehországot is!). Talán jobban érhető, ha azt mondjuk, hogy az európai családi rokonságból 15-en egy év alatt 93 eurót adtak be a közösbe, 12-en pedig 7-et. Ez az adat világossá teszi, hogy az uniós támogatások maximális lehívása esetén is mekkora lemaradásban lennének ezek az új tagállamok. A remélt 75 %-os lehívási arány esetében ez a lemaradás növekedni fog, ráadásul nettó befizetőként más, fejlettebb államok fejlődéséhez is hozzájárulunk. (CESCI)

Szinte minden pályázó szervezet kiemelte, hogy az Interreg (ETE) pályázati források pályázati mechanizmusa nehézkes, a dokumentáció összeállítása nehézkes, ami felesleges energiákat von el, a bírálati rendszer nem kellően átlátható, a lebonyolítás túlzott adminisztratív terhet jelent.

Példaként több pályázó a Norvég alap vagy a Visegrádi alap lényegesen egyszerűbb (és feltehetően hatékonyabb) mechanizmusát említették.

I. 1. Felesleges mellékletek:

A konferencia szervezői

Teljesen felesleges mellékletek tömkelegét kell összegyűjteniük a pályázóknak, amelyek egy részét a szerződéskötési folyamat során aktualizált változatban amúgy is benyújtanak (szerencsések, ha csak egyszer).

A magyar-szlovák CBC esetében ilyen fölösleges mellékletek az alábbiak:

- a technikai specifikációt részletező űrlapok (a legutóbbi kiírásban A3); (CESCI)
- a tapasztalataink szerint meglehetősen formális Natura 2000-es igazolások; (CESCI)
- a bejegyzési igazolások, a testületi határozatok az önerő mértékéről (amelyeket szintén elegendő volna a szerződéshez benyújtani, amikor a végleges összeg ismertté válik) (Putnok Város, CESCI);
- az sem világos, hogy miért kell a pályázathoz csatolni az előkészítő költségek bizonylatait; ezeket úgysem lehet a szerződéskötés előtt elszámolni, viszont felmerülhetnek a pályázat benyújtása és a szerződéskötés között is olyan költségek, amelyeket célszerű volna a projektben érvényesíteni; (CESCI)
- ugyanígy kérdéses az előző évi beszámoló informativitása: a legfontosabb adatokat a pályázati űrlap tartalmazza, a többit a bíráló nyilván nem tanulmányozza részleteiben;
- a szakmai önéletrajzok: a pályázat benyújtása és a szerződéskötés között kb. egy év telik el; ezalatt az illető személy egészen más beosztást kaphat, el is kerülhet a szervezettől, és akkor mégis mit számított az önéletrajz a pályázat megvalósítása szempontjából? (CESCI)

I. 2. Önkormányzatok

- Pályázatok benyújtásánál MINDEN, az önkormányzatokra vonatkozó dokumentum felesleges, ezért ne legyen csatolandó, csak a szerződéskötéskor. Ezzel a pályázati költségek az önkormányzatoknál, civil szervezeteknél akár a felére is csökkenthetnek (Szobi Kistérség)
- Ne a pályázathoz, ne csak szerződéskötéskor, hanem soha ne legyen szükséges egy városnak önmagát igazolnia egy pályázathoz. Az alapító okirat valójában, az alapító közgyűlés jegyzőkönyve, ezt felesleges csatolni. (Putnok Város)
- A pályázatok ne ragaszkodjanak az aláírási címpéldányhoz, mert ez Szlovákiában nem létezik, és nehezíti a kölcsönös megértést. (Putnok Város)
- Összességében a HU-SK CBC majd Interreg, ETE pályázatok lebonyolítási rendje rendkívül bonyolult, hosszadalmas és nehézkes. Elsősorban közintézmények, önkormányzatok esetében elvárható lenne, hogy a pályázató a számára hozzáférhető információkat ne kérje be, vagy ha mégis, akkor csak szerződéskötéskor. (Bölöni Farkas Sándor Közgazdasági Alapítvány)

II. Civil szervezetek támogatása

A civil szervezetek támogatása, elsősorban a kiemelten népszerű „people to people” pályázatok esetében a forrásokat egyszerűsítve kellene kezelni, a következő szempontok szerint:

- az eddigi gyakorlatnál sokkal kisebb összegek szétszórása, sokkal több pályázó részére. Kb. 1000-3000 EUR összegű támogatás megítélése lenne célszerű, évente 40 helyett kb. 400 szervezet részére
- egyszerűsített pályázati rendszerben, elektronikus feltöltéssel
- elbírálás nélküli értékelés, normatív módon, a beérkezések sorrendjében
- egyszerűsített ellenőrzéssel, egy darab pénzügyi és szakmai beszámolóval, amely szintén elektronikusan feltölthető.

A rendszerbe beépíthető néhány „biztosító” elem, pl.

- a pályázatokat és a beszámolót a határ két oldaláról, két szerverről kell feltölteni
- a nem nyertes, vagy később benyújtott pályázatok tartaléklistára kerülnek
- a szerződéskötéshez eredeti, hitelesítő dokumentumok benyújtása szükséges

Példa (jó gyakorlatok):

KEOP 2009-6.1.0/A pályázati kiírás,

GOP támogatások KKV-k részére, Magyarországon vagy Romániában.

Kiemelten jó gyakorlatnak tartjuk a Bizottság által meghirdetett, közvetlenül Brüsszeli ún. Town Twinning programot, amely testvértelepülések meglátogatására ad lehetőséget. Úgy gondoljuk, ez a kiírás, különösen erősítő a bilaterális kapcsolatokat. A komponens feltétlenül tanulmányozandó példa a Szlovák-Magyar *people to people* pályázati komponens jobbitása céljából.

A Town Twinnig pályázat:

1. elektronikus benyújtású
2. az űrlap egyszerű, rövid
3. a támogatás kizárólag utazásra és rövid ott tartózkodásra vehető igénybe (az A komponensben)
4. az igényelt támogatás fejpénz alapú: utazásra fő/km, szállásra fő/vendégéjszaka alapon számolható el. A pontos összeget az e-űrlap megfelelő kalkulátora számolja ki.
5. Az elszámolás a támogató felé egyszerű: csak azzal kell elszámolni, hogy adott viszonylatban a pályázatban vállalt létszám valóban utazott és vendégéjszakákat töltött a testvértelepülésen.

A javasolt eljárásrend nem mond ellent a két ország adószabályainak. Magyarországon és Szlovákiában az érvényes adó-jogszabályoknak megfelelően, egy, a *town-twinning*hez hasonló, kölcsönös látogatást célzó akció kiküldetési rendelvénnyel elszámolható, benzinszámla vagy egyéb számla nélkül. (Böloni Farkas Sándor Közgazdasági Alapítvány)

Elszámolás

A törvényes feltételek betartása mellett nagyobb önállóság biztosítása az elszámolások rendjére is. Az eddigi EU-s pályázatok kapcsán az a tapasztalatunk, hogy az adminisztratív tevékenység az intézmény kapacitásainak több mint egyharmadát leköti, és ezzel kevesebb idő és emberi kapacitás marad a tényleges program megvalósítására. A nagyobb bizalom megint felelősségteljesebb hozzáállást jelente az egyes pályázók részéről. (Fórum intézet)

Elszámolási szabályzatok harmonizációja (Déli Regionális Fejlesztési Ügynökség)

A pályázatok egyszerűsítése emellett lehetővé teszi azt is, hogy ne kelljen közreműködő szakértőkkel íratni a pályázatot. Ez a tényező ugyanis számos visszaélésre adhat okot, amit célszerű elkerülni. A legfurcsább egyébként az EU-s szabályok eltérő értelmezése. A legeklejtőbb példa az esztergom–párkányi teherkomp esete, ahol két kikötő épül a Duna két partján, egy-egy hozzá vezető úttal. A két beruházás közül a magyar a de minimis rendelet hatálya alá esik, a szlovák nem. Vagyis a tervezett teherkomp Magyarországon torzíja a versenyt (már ez a gondolat is nonszensz a francia és a magyar termőföld alapú támogatások arányszámait ismerve!), a szlovák oldalon nem, amihez igazából nincs mit hozzátenni. (CESCI)

A konferencia szervezői

Összességében elmondható, hogy minél kevesebb mellékletet kell másolni, annál hatékonyabb a pályázati rendszer. Miközben a fenntarthatósági mutatók esetében a környezeti terhelés csökkentését vállalja a pályázó, aránytalan mértékben növeli azt a pályázat elkészítésekor.

III. Gazdálkodó szervezetek támogatása

Versenykorlátozó jellegűnek, károsnak és az EU támogatási gyakorlatával ellentétesnek tartjuk, hogy nincs KKV-k számára elérhető pályázati forrás az ETE-n belül. (Különösen furcsa ez annak fényében, hogy a pályázaton szétosztható forrásokat is ilyen vállalkozások és alkalmazottaik által fizetett adók, járulékok „termelik meg”.)

A 2014-2021 tervezési időszakban mérlegelendő, hogy a HU-SK ETE több intézkedésében is előnyt jelentsen az elbírálásnál, ha a konzorciumban KKV is részt vesz.

A következő tervezési időszakban a HU-SK ETE rendelkezzen olyan intézkedéssel, amely nem zárja ki a magánereő támogatását és a jövedelemtermelést, amennyiben ez a közjót is szolgálja. A magánszervezetek, cégek támogatása elsősorban a következő formákban történhet:

- hitel (kedvezményes, kamatmentes stb.)
- hitelgarancia és/vagy kamattámogatás
- egy, 2013-ig lefolytatandó vizsgálat alapján megállapítandó, létező, illetve kívánatos gazdasági kooperációs kapcsolat típusok direkt támogatása, vissza nem térítendő támogatás formájában (Bölöni Farkas Sándor Közgazdasági Alapítvány)

IV. Mire fordítsunk forrást 2014-től?

Infrastruktúra

Fontos mérlegelni, hogy a jelenlegi pályázati forma alkalmas-e az alapvető közlekedési infrastruktúra megteremtésére, helyreállítására. Határon átvezető utak, hidak, vasúti szárnyvonalak kérdésében célzott, előre tervezett és ütemezett program célszerűbbnek látszik. Így nem esetleges a pályázat gazdája, pénzügyi háttere, fenntarthatósága. A közlekedés és átjárhatóság mindkét ország közös érdeke, ezért az erre szánt forrásokat nemzeti szinten, a két NFÜ-vel egyeztetve magának a HU-SK közös titkárságnak kell kezelnie, programoznia és megvalósítania 2014 és 2021 között. (Bölöni Farkas Sándor Közgazdasági Alapítvány)

Jogharmonizáció

A jogharmonizáció, az infrastruktúrához hasonlóan megvalósítandó feladat, amelyet ETE forrásból, de nem feltétlenül pályázati keretek közt lehetne megvalósítani. A következő területek harmonizációja nagyon fontos:

- szakmai területeken (egészségügy, munkaerőpiac, közlekedés, iskolaügy) (Déli Regionális Fejlesztési Ügynökség)
- pénzügyekben – banki szektor – az országok közötti utalások nagyon magas költségűek

- elszámolási szabályzatok harmonizációja (Déli Regionális Fejlesztési Ügynökség)

Az együttműködés fórumai

Érdeemes lenne központilag átgondolni, hogy a határtérségben mely városi központok milyen szolgáltatásokat hol szolgáltatassanak a határon túl. Pl. Kassa, Rimaszombat, Losonc stb. vonzaskörzete természetes módon nyúlik át közeli magyarországi falvakra, de hasonló hatás érvényesül fordítva is pl. Esztergom térségében.

Hogy ez a folyamat központi is legyen, de alulról jövő lényegét se veszítse el, érdemes lenne e célból határmenti önkormányzati egyeztető fórumokat szervezni. (Zselíz Város)

Fenntartás

Meglévő intézmények, létesítmények, fenntartása indokolt esetben legyen támogatható. Például a Duna parti, kulcsfontosságú kerékpárút bizonyos szakaszait ha elmossa a víz, a kis önkormányzatoknak nincs forrása, hogy azt saját pénzből helyreállítsa. Szintén nincs forrás rendszeres karbantartásra, hó eltakarításra, közvilágításra, az Interreg ezeket támogathatná. (Zselíz Város)

A projektek fenntarthatósága (a projekt lezárása után – főleg az infrastrukturális projekteknél) nehézkes A határmenti együttműködések esetében még inkább, ezért javasolnánk, hogy erre is biztosítsanak forrást. (Déli Regionális Fejlesztési Ügynökség)

Elsősorban olyan határon átnyúló pályázatokat kellene támogatni, amelyek közös többletértéket hoznak létre és a régiók közötti integrációt szolgálják rövid és hosszú távon is. Tehát nem azokat, amelyeket az egyes települések egyébként is folytatnak és a pályázat érdekében összekötik azokat. (Fórum Intézet)

A konferencia szervezői

